

Чуңетова Ж.Ж., Жунусбаева Ж.К., Сербасева А., Жумабаева Б.А., Рахметжанова Ж.Б.
 Әл – Фараби атындағы ҚазҰУ
 Биология және биотехнология факультеті
 (Жаркент педагогикалық колледжі)
 Студенттері өзін – өзі құрметтеуге, адамгершілікке тәрбиелеу аспектілері

Жас ұрпақтың азамат болып қалыптасуының, дамуының түп-тамыры тәрбиеден бастау алады. Қазақстанның ертеңі мен еліміздің ұлттық қауіпсіздігі, қоғамның құндылық бағдарлары жайлы сөз қозғағанда, тәрбие мәселелері ерекше назар аударуды қажет етеді. Білімді, адамгершілікті, кез-келген жағдайда дербес шешім жасай алатын, ынтымақтасуға және өзара іс-қимылға қабілетті, ел тағдыры үшін жауапкершілік сезіміне ие адам тәрбиелеу мәселесі жыл сайынғы Республика Президентінің Қазақстан халқына Жолдауынан, Қазақстан Республикасы азаматтарын патриоттыққа тәрбиелеу Мемлекеттік бағдарламасынан және т.б. аса маңызды құжаттардан орын алуда. Тәрбие үдерісіне тікелей қатысты негізгі құқықтар Қазақстан Республикасының Конституциясында бекітілген және басқа да маңызды нормативтік құжаттарда жеке тұлғаның ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде қалыптасуы мен дамуы және оның кәсіби жетілуі үшін қажетті жағдайлар жасау, баланың тәрбиеленуі, білім алу және жан-жақты қалыптасуы, ана тілін, ұлттық салт-дәстүрді сақтау, ақпараттану, денсаулығын нығайту сияқты құқықтарын іске асыру - білім беру жүйесінің басты міндеттері болып табылады[1].

Сондықтан, біздің мақсатымыз қалыптасып оңы мен солын тани бастаған жас ұрпаққа дұрыс жол көрсету, олардың бойынан адамға тән адамгершілік, Отанды сүю, өз елінің патриоты бола білу сияқты құнды қасиеттерді сіңіре білу. Адам мақсаты адамгершілік қасиеттер арқылы орындалып, рухани қасиеттер арқылы жүзеге асады. Демек, еліміздегі қоғамды ізгілендіру жағдайындағы ең басты мәселе – адамды құндылық ретінде бағалау. Құндылық – адамдық қасиеттің өлшемі, оның жақсылыққа талпынысы, өзге адамға жанашырлығы, айналадағы адамдарға қайтарымы, өмірді жақсартуға ұмтылысы, өмір сүру ізденісі, тіршіліктегі әр пенденің орны мен рухани-адамгершілік қасиет.

Адамгершілік тәрбиесіндегі басты мәселе – баланы құрметтеу. Әрбір бала өзін-өзі рухани жетілдіру үшін өзін тәрбиелеуге ұмтылу керек. Жалпы адамзаттық құндылықтарды өскелең ұрпақтың ақыл-парсатына азық ете білу үшін әрбір ұстаз-тәрбиеші халық педагогикасын, салт-дәстүрлерді, әдет-ғұрыптарды терең біліп, оларды өркениетті өмірмен байланыстыра отырып, тәлім-тәрбиеге пайдалануға халық

алдында жауапты. Адам өмірі – көп салалы, әрі көп қырлы. Осыған орай әркімнің өмірін жеңілдету, реніші мен қайғысын тең бөлісу үшін тәрбиелі, саналы, адамгершілікті адамның сол қайғы-мұңға ортақтаса білуі адамның жоғарғы сапасы. Себебі адамның тәртібі: жастардың үлкендерге сәлем беруі, жол беруі, құрдастарды, достарды құттықтауы, көршінің жақсы қылығын мадақтауы, т.б. секілді кәдімгі қарым-қатынастардан тұрады. И.Гете: «Ең алдымен өзінді-өзін үйрет, сонда сен басқалардан үйренесің» - дейді. Сол сияқты біздің Әл – Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің Биология және Биотехнология факультетінде студенттермен түрлі іс – шаралар өткізіледі. Оларға іс шара өткізу мақсатының бірі олар бір – бірімен достық қатынаста болады және араласа бастайды, сонымен қатар түрлі жағдайлармен бетпе – бет келеді, сол арқылы үйренеді, ой тоқтатады деп айтуға болады. Қазіргі кезде бізде «Айналанды нұрландыр», «100 кітап», «Дені саудың жаны сау», «Green Campus» сияқты жобалар бойынша түрлі іс-шаралар өткізіліп тұрады, оның ішінде кураторлық сағаттар, арнайы тәрбиелік сағаттар, түрлі жарыстар мен конкурстар өткізіліп тұрады. Бірақ, дегенмен осындай іс – шараларды қызық көрмейтін бармайтын студенттер тобы да бар, олардың басым көпшілігі қаланың балалары немесе әлеуметтік орта жағдайы бойынша қиын ортадан шыққан балалар деп айтуға болады. Куратор – эдвайзерлер студенттердің екі тобыменде жұмыс істей білу керек. Адам тәртібінің екі түрі болады: сөздік және нақтылы. Сөздік тәртіп – өз ойымызды білдіруіміз, пікіріміз, дәлеліміз. Біздер, кейде ашу үстіндегі шаршаған кезде немесе жиналған халық арасында, жұмыстағы өз сөзімізге онша мән бермейміз. Ал әрбір сөздің мазмұны іс-әрекетіміз бен қимылымыздан бірден-бір кем емес. Швейцар жазушысы Лафатер: «Ақылды болғың келсе, орнымен сұрауға, көңіл қойып тыңдауға, байсалды түрде жауап беруге және басқа ештеңе жоқ кезде сөйлеуді үйрен» - деген. Атақты жазушы Ильяс Есенберлин: «Ауыздан шыққан суық сөз жүрекке жеткенше мұзға айналады» деген екен. Сондықтан орнықты әңгімелесу, сөйлесе білу, сөз арқылы пікірді, ойды жеткізу – адам мәдениетінің бір саласы. Жақсы әңгімелесуші болудың бір ғана тәсілі бар, ол – тыңдай білу. Тыңдауда – алдымен